

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן
מליובאוויטש

נצבים-וילך

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כד
(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שישים ותשע לבריאה
שנת השישים לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח
שנת הקהל

לזכות

התי' מענדל הלוי שיי' רייטשיק
לרגל היכנסו לעול המצוות, ביום טו"ב אלול,
היי' תהא שנת סימן טוב
ולזכות אחיותיו תחיינה

ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' לוי הלוי וזוגתו מרת מרים שיחיו רייטשיק
נדפס ע"י ידידיהם

הרה"ת ר' יעקב מיכאל הלוי וזוגתו מרת אסתר שיחיו גינזבורג
הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

*

לעילוי נשמת

ר' יהודה ב"ר צבי הירש ע"ה סטראל
נפטר בש"ק פ' נצבים, ז"ך אלול ה'תשס"ה
וזוגתו מרת טשארנא גיטל בת ר' יעקב ע"ה סטראל
נפטרה בליל ה' טבת ה'תשס"ו
ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י בנם

הו"ח ר' שמואל וזוגתו מרת מלכה שיינדל
ומשפחתם שיחיו סטראל

ב.

מ'זעט (בשנת נסים) ווי עס ווערן מקויים די סימנים אויף דעם אין חז"ל, כולל – דעם סימן וואָס שטייט אין ילקוט שמעוני (וועלכע מ'האָט דערמאָנט לאחרונה כמה פעמים): „שנה שמלך המשיח נגלה בו כל מלכי האומות מתגרין זה בזה כו', מלך פרס מתגרה במלך ערבי והולך מלך ערבי לארם ליטול עצה מהם כו', וכל האומות מתרעשים ומתבהלים כו', ואומר להם (הקב"ה לישראל) בני אל תיראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם כו', אל תיראו הגיע זמן גאולתכם כו', [און דערנאָך איז ער ממשיך אין ילקוט:] בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר עניים הגיע זמן גאולתכם”.

(משיחת יום ד' פ' נצבים־וילך, כ"ב אלול תשנ"ג)

- (1) ישע"י רמז תצט. וכ"ה בפסיקתא רבתי פל"ז (פיסקא קומי אורי).
- (2) ובפסיקתא שם: לאדום.

וראים (בשנת נסים) איך שמתקיימים הסימנים שהובאו בחז"ל על זה, כולל – הסימן שמובא בילקוט שמעוני (שהוזכר לאחרונה כמה פעמים): “שנה שמלך המשיח נגלה בו כל מלכי האומות מתגרין זה בזה כו', מלך פרס מתגרה במלך ערבי והולך מלך ערבי לארם ליטול עצה מהם כו', וכל האומות מתרעשים ומתבהלים כו', ואומר להם (הקב"ה לישראל) בני אל תיראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם כו', אל תיראו הגיע זמן גאולתכם כו' (ואח"כ ממשיך בילקוט): בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר עניים הגיע זמן גאולתכם”.

א. „למען הקים אותך...”

אותך... לו לעם והוא יהיה לך לאלקים” וענין שמירת המצוות כרוכים זה בזה, כנאמר במפורש במספר פסוקים⁶, וכפי שאומרים כאן בעצמם המפרשים שהזכרו לעיל, שאם יעברו ישראל ח"ו על התורה והמצוות, יצטרך הקדוש־ברוך־הוא להרחיקם, בניגוד לשבועתו ש, אינו יכול להבדל מכם”⁷.

ואם כך, מדוע צריך לחדש ולהסביר שהמילים „למען הקים...” אינן קשורות לנאמר במפורש „לעברך בברית...”, אלא לענין של „כל כך הוא נכנס לטרוח...”, שאינו כתוב במפורש בפסוק, כאשר ניתן להסביר את הדברים כפשוטם (ורש"י אינו צריך לפרש דבר), שהמטרה של „לעברך בברית...” – כריתת הברית על שמירת המצוות – היא „למען הקים אותך... לו לעם והוא יהיה לך לאלקים”, שעל ידי קיום התורה והמצוות יהיו ישראל „לו לעם” והקדוש־ברוך־הוא יהיה „לך לאלקים”⁸.

ב. מהי כוונת רש"י ב„דבור המתחיל”?

לפי הפירוש הנ"ל, מתעורר קושי נוסף: לפי פירוש זה יוצא, שהחידוש של רש"י איננו על המילים „הקים אותך היום לו לעם”, אלא על המילה „למען” בלבד,

שהיא אינה קשורה למילים „לעברך בברית...” הנאמרות בפסוק הקודם, אלא לענין של „כל כך הוא נכנס לטרוח”. או, שהמשמעות של המילה „למען” איננה „בשביל” – המטרה והתכלית בעתיד, אלא „לפי” – סיבה על העבר, מדוע „כל כך הוא נכנס לטרוח”⁹.

(6) ראה יתרו יט, ה'ז. ר"פ בחוקתי (כו, ג. שם, יב). ועוד.
 (7) ל' רש"י בד"ה שלאח"ו.
 (8) ועפ"ז לא קשה ג"כ קושיית המשכיל לדוד, דאם כוונת הכתוב היא „ומהו הברית להקים אותך גו", „א"כ אין ל' למען נופל” (ומציין לפרש"י וירא ית, יט) – כי הכריתת ברית עצמה היא על שמירת המצוות, ותכליתה הוא – „למען הקים גו' לו לעם והוא יהי לך לאלקים”.
 (9) כן משמע קצת במפרשים הנ"ל הערה 2. וראה משכיל לדוד.

בתחילת הפרשה מסופר על כריתת הברית בין הקדוש־ברוך־הוא לבין ישראל – „לעברך בברית ה' אלקיך... למען הקים אותך היום לו לעם...”¹. רש"י מצטט את המילים „למען הקים אותך היום לו לעם” ומפרש: כל כך הוא נכנס לטרוח למען קיים אותך לפניו לעם.

יש להבין: מה מחדש כאן רש"י בהסבר המילים „למען הקים...”, חידוש שלא היה מובן ללא פירוש רש"י?

יש המפרשים², שקשה לרש"י: הצורך בכריתת הברית היה (לא) „למען הקים... לו לעם”, אלא „כדי שיפחדו מהם ויקיימו את התורה”³, כריתת ברית על שמירת המצוות – ומהי משמעות הפסוק „לעברך בברית... למען הקים... לו לעם”?

ומשיב רש"י, שכוונת הפסוק איננה לציין את מטרת כריתת הברית, אלא זהו נימוק מדוע „כל כך הוא נכנס לטרוח”: משום ש„דבר לך ונשבע לאבותיך שלא להחליף את זרעם באומה אחרת”, כפי שמסביר רש"י מיד בדיבור המתחיל שלאחר מכן⁴, היה הקדוש־ברוך־הוא מוכרח, כביכול, לכרות ברית עם ישראל שלא יעברו על התורה והמצוות, ואז לא יצטרך להרחיקם ממנו, בניגוד לשבועתו לאבות.

כלומר, המילים „למען הקים...” אינן מוסבות „לעברך בברית...” – כך ש„הקים...” היא מטרת כריתת הברית – אלא הן מהוות נימוק, מדוע „כל כך הוא נכנס לטרוח” – טרחת הקדוש־ברוך־הוא היא „למען”, כדי לוודא שישאל ישראל „לו לעם .. כאשר דבר לך...”⁵.

אך פירוש זה אינו מובן: הענין של „הקים

(1) כט, יא"ב.
 (2) רא"ם, גו"א ושפ"ח.
 (3) לשון הרא"ם.
 (4) וברא"ם כאן משמע שכל זה הוא דיבור אחד. וכן משמע בדפוס ראשון ושני.
 (5) וכן משמע בתנחומא פרשתנו ג (כמו שציין בס' הזכרון כאן שהו מקורו דפרש"י זה).

כבר התקיימו כל הסימנים של חז"ל על סוף זמן הגלות וזמן הגאולה, כולל הסימן שבילקוט שמעוני' (שנתפרסם לאחרונה): "א"ר יצחק שנה שמלך המשיח נגלה בו כל מלכי האומות מתגרין זה בזה, מלך פרס מתגרה במלך ערבי והולך מלך ערבי ליטול עצה מהם כו', וכל אומות העולם מתרעשין ומתבהלים ונופלים על פניהם ויאחזו אותם צירים כצירי יולדה, וישראל מתרעשין ומתבהלין ואומר להיכן נבוא ונלך להיכן נבוא ונלך, ואומר להם בני אל תיראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם, מפני מה אתם מתיראים אל תיראו הגיע זמן גאולתכם, ולא כגאולה ראשונה גאולה אחרונה כי גאולה ראשונה הי' לכם צער ושעבוד מלכיות אבל גאולה אחרונה אין לכם צער ושעבוד מלכיות אחרי' (ואח"כ ממשיך בילקוט): שנו רבותנו בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם".

כן תהי' לנו, שמלכתחילה אין מה להבהל, כי כבר ישנה ההבטחה ש"אל תיראו (גם מלשון הבטחה). הגיע זמן גאולתכם",

וכן תהי' לנו, שמשמיע צדקנו יבוא בפועל מיד ויעמוד מיד על גג בית המקדש ומכריז ומשמיע, שמשמיע כבר הגיע!

אמן כן יהי רצון.

להביא את 770 הביתה!
 כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!
 האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>
 יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

האמרת היום... וה' האמירך היום להיות לו לעם סגולה¹⁶ הנאמר בהמשך¹⁷ "היום הזה ה' אלקיך מצונך...".

ומתוך רש"י, שהמשמעות של "למען הקים... איננה "להקים", אלא "קיים", לקיים ולשמור את ישראל כ"עם", דבר הכרוך בפעולתו של הקדוש-ברוך-הוא:

כריתת הברית במתן תורה הביאה לידי כך שישראל נעשו עם הקשור לה', אך ייתכן שלאחר מכן – אם בדורות המאוחרים יותר לא ינהגו ישראל כראוי ח"ו – יחול בכך שינוי¹⁸.

והחידוש של ברית זו הוא – "למען קיים אותך... לעם": נגרם קיום¹⁹ לברית שבין ישראל לקדוש-ברוך-הוא לעד ולעולמי עולמים¹⁹.

לפי זה מובן גם מדוע דוקא בברית זו מודגש שהיא לא נכרתה רק עם, את אשר ישנו פה²⁰, אלא גם עם, את אשר איננו פה²⁰ – "עם דורות העתידים להיות"²¹.

ד. היחודיות של ברית זו – "לפניו לעם"

אך בן החמש למקרא עשוי לשאול: אם בברית הראשונה יכול היה לחול שינוי, מאי אולמיה האי מהאי, במה שונה ותקפה יותר ברית זו, שבה לא יכול לחול שינוי?

לכן מקדים רש"י ואומר "כל כך הוא נכנס לטרוח": בברית זו טרח הקדוש-ברוך-הוא

אך לפי זה צריך להסביר מדוע מצטט רש"י מן הפסוק ב"דבור המתחיל", ולאחר מכן בתוך פירושו את כל המילים, "למען קיים אותך לפניו לעם"?

יותר מכך: רש"י משנה מלשון הפסוק: (א) בפסוק נאמר "הקים", ורש"י אומר "קיים"¹⁰. (ב) בפסוק נאמר "לו לעם", ורש"י משנה ואומר "לפניו לעם". (ג) רש"י משמיט את המילה "היום".

מכך מובן שהחידוש בפירוש רש"י אינו במילים, "כל כך הוא נכנס לטרוח", שבהן הוא מתחיל את פירושו, אלא במילים, "למען קיים אותך לפניו לעם": אין כוונתו לצטט את הפסוק¹¹, אלא לפרש את הפשט של הפסוק, שהמשמעות של "הקים" בפסוק היא "קיים", והמשמעות של "לו לעם" היא "לפניו לעם".

ג. הברית כאן היא לקיום, ולא להקמה

ההסבר לכך הוא: לרש"י מתעוררת קושיה פשוטה:

כיצד ניתן לומר שכריתת הברית היא "למען הקים אותך היום לו לעם" – שישראל יוקמו כעם לקדוש-ברוך-הוא "היום", ביום שבו "כינסם משה לפני הקדוש-ברוך-הוא ביום מותו"¹², כאשר הם כבר נעשו לעם מזמן, בעת מתן תורה, כנאמר במספר פסוקים¹³?

ואשר משום כך, כאשר אמרת התורה¹⁴ "היום הזה נהיית לעם", מבהיר רש"י מיד, שאין הכוונה שבאותו יום "נהיית לעם", אלא – "בכל יום יהיו בעיניך כאילו היום באת עמו בברית". וכך מפרש רש"י על הפסוק¹⁵ "היום הזה ה' אלקיך מצונך..." – "בכל יום יהיו בעיניך חדשים כאילו בו ביום נצטוית עליהם", ומכך מובן, שזוהי גם המשמעות של "את ה'

16 שם, יד"ה.
 17 ראה גם לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 172.
 18 ראה גם תנחומא פרשתנו שם. ועוד.
 19 וזהו גם ההמשך לפרש"י שלאח"כ, לפי שדיבר כו' שלא להחליף את זרעם באומה אחרת כו' (ראה לעיל הערה 4)
 וע"פ המבואר בפנים מתורצת בפשטות שיטת רש"י (ע"ד הפשט) בחידוש דכריתת ברית זו לגבי שלפניו, דשקו"ט בזה בארוכה במפרשים (ראה תנחומא שם. רמב"ן כט, יז. בחיי שם, ט. אברבנאל ואלשיך פרשתנו. ועוד. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 289 הערה 28 בשיטת רש"י).
 20 פרשתנו כט, יד.
 21 רש"י שם. וראה בארוכה לקו"ש שם, שהפירוש בזה הוא, שהכריתת ברית היא באופן ישר, "עם דורות העתידים להיות" (ולא שנכנסים לברית ע"י האבות וכיו"ב), ע"ש.

10 בדפוס ראשון דרש"י, "הקים". אבל בדפוס שני, רוב כת"י רש"י (שתח"י) ודפוס רש"י שלפנינו – הוא כפפנים.
 11 שלכן משמיט תיבת "היום".
 12 רש"י ריש פרשתנו.
 13 ראה גם באר יצחק לפרש"י כאן.
 14 תבא כו, ט.
 15 שם כו, טז.

הוספה

בשורת הגאולה

א.

עס זיינען שוין מקויים געוואָרן די סימנים אין חז"ל אויף סוף זמן הגלות און זמן הגאולה, כולל דעם סימן אין ילקוט שמעוני (וואָס איז נתפרסם געוואָרן לאַחרונה): „א"ר יצחק שנה שמלך המשיח נגלה בו כל מלכי אומות העולם מתגרין זה בזה, מלך פרס מתגרה במלך ערבי והולך מלך ערבי לארם ליטול עצה מהם כו', וכל אומות העולם מתרעשים ומתבהלים ונופלים על פניהם ויאחזו אותם צירים כצירי יולדה, וישראל מתרעשים ומתבהלים ואומר להיכן נבוא ונלך להיכן נבוא ונלך, ואומר להם בני אל תתיראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם, מפני מה אתם מתיראים אל תיראו הגיע זמן גאולתכם, ולא כגאולה ראשונה גאולה אחרונה כי גאולה ראשונה הי' לכם צער ושעבוד מלכיות אחרי' אבל גאולה אחרונה אין לכם צער ושעבוד מלכיות אחרי'. [און דערנאָך איז ער ממשיך אין ילקוט:] שנו רבותינו בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם“.

כן תהי' לנו, אַז מ'האָט מלכתחילה ניט וואָס צו זיך שרעקן וואָרום מ'האָט שוין די הבטחה אַז „אל תיראו (גם מלשון הבטחה), הגיע זמן גאולתכם“,

וכן תהי' לנו, אַז משיח צדקנו זאָל בפועל קומען שוין און שוין שטיין על גג בית המקדש און מכריז ומשמיע זיין, אַז משיח איז שוין געקומען!

אמן כן יהי רצון.

(משיחות ש"פ ראה, מבה"ח אלול תשנ"ג)

1) ישעי' רמז תצט.

גם לענינים שהם „יינה של תורה“²⁴.

ענין זה בפירוש רש"י בדרך הפשט, שהחידוש של ברית זו הוא שישראל נעשו „לפניו לעם“, מבואר יותר ומתאים לפירושו של אדמו"ר הזקן בלקוטי-תורה שבפרשתנו²⁵, על המילה „עם“, שמשמעותה איננה כמשמעות של „עם“ במספר מקומות – מלשון עוממות שהם דברים נפרדים וורים ורחוקים ממעלת המלך²⁶ – אלא להיפך:

„עמו שהם אנשים כמותו ומתייחסים אליו“, והכוונה של „למען הקים אותך... לו לעם“ היא שהקדוש-ברוך-הוא מרומם את ישראל עד בחינת מחשבה העליונה“.

1. ראש השנה – „היום“, ו„הזה“

ענין נוסף מיינה של תורה שבפירוש רש"י זה:

על „אתם נצבים היום“ אומר אדמו"ר הזקן²⁷, ש„היום קאי על ראש השנה“, ומבאר, שבכל ראש השנה צריכה להיות זכירת הברית בין ישראל לבין הקדוש-ברוך-הוא.

כך הוא מבאר²⁸ את הפסוקים שהוזכרו לעיל בפרשת כי תבא „היום הזה ה' אלקיך מצוך... את ה' האמרת היום... וה' האמירך היום להיות לו לעם סגולה...“ – שהם אמורים אודות כריתת הברית המתחדשת בראש השנה.

ולפי האמור לעיל, ששני פסוקים אלו הם שני אופנים בכריתת הברית בין ישראל לבין הקדוש-ברוך-הוא – „להיות לו לעם“ ו„הקים (קיים) אותך... לו (לפניו) לעם“, יוצא, שבראש השנה מתחדשים שני הענינים הללו²⁹.

24) ראה היום יום ע' כד.

25) מד, ד.

26) שער היחוד והאמונה רפ"ז. ובכ"מ.

27) לקו"ת שם מד, א ואילך. ועד"ו שם פ' תבא מב,

א.

28) לקו"ת תבא מא, ג. שם מב, ג. וראה אה"ת עה"פ.

לקו"ת תכ"ד ע' 164.

29) להעיר מהשינוי בלקו"ת שם, דבפ' תבא שם (שבה)

נאמר „מצוך גו' להיות לו לעם“ כותב ד, בכל שנה קודם ראש השנה צריך כריתת ברית מחדש; ובפ' נצבים (שנאמר „להקים גו' לו לעם“) מבאר זה שבר"ה ישנו „זכרון הברית“. וראה הערה 33.

בטחה מיוחדת, והכניס את עצמו במיוחד, כביכול, לכריתת הברית,

כנאמר בפסוק „לעבוד בברית“, וכפירושו רש"י „דרך העברה“, שגם הקדוש-ברוך-הוא²² עבר, כביכול, בתוך „מחיצה מכאן ומחיצה מכאן“.

וכן קשורה ברית זו ל„אָלְתוֹ“ –

ולכן היתה לכך השפעה מוחלטת גם על ישראל, ולפיכך לא יכול לחול בכך שינוי מצדם.

ואת ההשפעה שחלה על ישראל באמצעות ברית זו מדגיש רש"י בכך שהוא משנה מלשון הפסוק „לו לעם“, ומדייק שהכוונה היא „למען... לפניו לעם“:

ההבדל בין „לו לעם“ לבין „לפניו לעם“ הוא: המשמעות של „לו לעם“ היא ש„העם“ שייך „לו“, לקדוש-ברוך-הוא. ואילו המשמעות של „לפניו לעם“ היא, שהעם איננו רק שלו, אך ביחד עם זאת הוא יכול להיות רחוק ממנו, אלא שהוא עומד „לפניו“ – ביחד אתו. כפי שנאמר בתחילת הפרה „אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם...“.

ולכן בלתי אפשריים שינויים בכריתת זו: אילו ישראל הם רק „לו לעם“ אך יכולים להיות רחוקים מהקב"ה, ייתכן שהם לא יחוו בהיותם עם שנבחר על ידי הקב"ה, וייתכן שיחולו בכך שינויים. אך כאשר הקדוש-ברוך-הוא „מקיים“ ומבטיח שישראל יעמדו תמיד „לפניו לעם“, ביחד אתו, הרי בודאי לא יחול שום שינוי או התרופפות בכריתת הברית.

ה. „עם“ – „שהם אנשים כמותו“

בפירוש רש"י זה מודגש, שרש"י בפירושו על התורה, ביחד עם זאת ש„אני לא באתי אלא לפשוטו“²³, כאשר כל מילה הכרחית לצורך הבנת פשוטו של מקרא – רומז באותן המילים

22) אף שבפסוק נאמר רק „לעבוד“ – הרי מלשון רש"י „כך היו כריתת בריתות עושין“ מוכח, שגם הקב"ה „עבר“ כביכול בברית. וראה רש"י לך טו, י.

23) רש"י בראשית ג, ח. שם, כד. ועוד.

שהיא בעיקר מצד הנשמה, שבה מאירה האלקות בגלוי באופן של „זה“. וכל עוד היו ישראל במדבר, מופשטים מגשמיות העולם, הספיקה ברית זו כדי לשמור על הקשר שלהם עם הקדוש־ברוך־הוא.

אך כאשר היה עליהם להיכנס לארץ ישראל, ארץ נושבת, לא היה די בכריתת הברית מצד הנשמה בלבד. כדי שברית זו תישמר גם כאשר יהיו ישראל שקועים בעיניים גשמיים, יש צורך שהברית שמצד הנשמה תהיה גם בנשמה המלוּבשת בגוף, ועל ידי כך – עם הגוף עצמו, שגם במצב זה הם יהיו „לפניו לעם“⁵⁴, כאמור לעיל, שבחינת „זה“

(54) משא"כ הכריתת ברית שלפני ענינה רק „לו לעם“ (ולא „לפניו“), כנ"ל – כי מכיון שהיא הנשמה (מצ"ע), הרי כשהאדם הוא למטה, בגוף הוא „רחוק“ מאלקות (וראה לקו"ת פרתשנו נעטק לעיל סו"ה) „להקים ולזומט אותו כו“.

בסגנון אחר קצת: „לו לעם“ היינו הבחי' בהאדם שהיא (מצ"ע) לא בקירוב לפניו ית' (עם מלשון עוממות), לא עצם נשמתו המיוחדת בו ית'; והחידוש דהכריתת ברית דפרשתנו הוא שגם בחי' זו נעשה „לפניו לעם“ (וכן „עם“ בפירושו הב' – „אנשים כמותו“, כנ"ל סעיף ה.) ועצ"ע.

נמשכת ומחדשת בבחינת „כה“. ועל ידי כך יש לברית קיום⁵⁵ נצחי, בכל המצבים שישאל שרונים בהם.

ולכן, בכל שנה ושנה, כאשר מגיע ראש השנה, והברית מתחדשת, בטוחים ישראל, כבר בערב ראש השנה⁵⁶, שהם יזכו בדין, ובנוסף לענינים הרוחניים שמצד הנשמה, יזכו גם בענינים הגשמיים כפשוטם, הקשורים לגוף.

שתיקבע לכל אחד ואחד מישראל כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה, הן בענינים הגשמיים – בני חיי ומוזני רויח כפשוטם, והן בענינים הרוחניים,

ובגשמיות וברוחניות גם יחד, ובטוב הנראה והנגלה.

(משיחות מוצש"ק פר' נצבים תשל"ח, ש"פ תבא תש"מ)

(55) ע"ד בענין יחו"ע ויתו"ת, שהקיום בהעבודה דיתו"ת הוא ע"י הארץ יחו"ע בה (ראה לקו"ת עקב יד, ג ואילך. סידור קה, סע"ג ואילך (הובא באוה"ת ד"ה זה היום הנ"ל. ע"ש). קונטרס עה"פ פ"ו ואילך). (56) טור או"ח סו"ס תקפא.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

ויהי שעי קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

כדי להבין זאת יש להקדים ולבאר את ההערות של אבי מורי על הוזהר³⁰, ששם הוא מפרש שגם הפסוק¹⁴ „היום הזה נהיית לעם“ אמור לגבי ראש השנה, ואלה דבריו:

ודע שהפסוק הזה יש לפרש שקאי על ראש השנה. זהו היום הזה שקאי על היום דראש השנה (שנקרא „זה“ כמו שנאמר³¹ זה היום תחלת מעשיך והוא למעלה מן בכ"ה באלול נברא העולם ..) ואז נהיית לעם כמו שנאמר למען הקים אותך היום להיות³² לו לעם שקאי על ראש השנה, ועיין בלקוטי תורה בדבור המתחיל אתם נצבים היום עיין שם.

יש להבין: את עצם הבאת שני הפסוקים – „נהיית לעם“ ו„למען הקים אותך...“ ניתן להבין, משום שהכוונה היא להוכיח את כללות הענין, ש„היום הזה נהיית לעם“ קשור ליום ראש השנה, וענין זה – ש„היום“ אמור לגבי ראש השנה – כתוב בפירוש בלקוטי תורה על הפסוק „למען הקים אותך היום לו לעם“³³.

אך יש להבין את ההוכחה לכך ש„היום הזה“ אמור לגבי ראש השנה, משום שראש השנה „נקרא זה“: המילה „היום“ מדברת על ראש השנה לא משום שראש השנה „נקרא זה“, אלא משום שהמילה „היום“ עצמה רומזת לראש השנה, כלשונו של אדמו"ר הזקן³⁴: בכל מקום שנאמר היום הוא ראש השנה, וכפי שמבאר הרמ"י³⁵, המצוטט בלקוטי תורה³⁶, ש„נקרא היום לפי שהוא יום הששי שבו נברא אדם הראשון, היום הידוע“ –

(30) לקוטי לוי"צ לזוהר כרך ב' ע' שפת. (31) בתפילת מוסף דר"ה (ר"ה כו, א). (32) ראה הערה הבאה.

(33) ע"פ המבואר בפנים מובן ג"כ דיוק לשון הערה „למען הקים .. להיות לו לעם“ (אף שבכתוב ליתא תיבה זו), כי בכללותו הוא אותו הענין ד„נהיית לעם“. וראה לקמן בפנים. ולהעיר שגם בלקו"ת שם הלשון „למען הקים .. להיות לו לעם“.

(34) לקו"ת תבא מב, א.

(35) לזו"ב לב, ב. הועתק בנצוצי אורות לזוהר שם. וראה גם אור החמה שם. – ובזו"ג (רלא, א) „בכל אתר דכתיב ויהי איהו צער .. ויהי היום דאית ב' צער ודא ראש השנה דאית ב' דינא קשיא כו“. וראה אוה"ח לזו"ב שם ד"ה ר' אלעזר. (36) שם מא, ג.

אך אבי מורי אומר ש„היום הזה נהיית לעם“ מדבר אודות ראש השנה, משום ש„נקרא זה“, ולא רק מפני המילה „היום“?

התמיהה אף חזקה יותר: בהערה זו עצמה הוא מזכיר מיד לאחר מכן את הפסוק „למען הקים אותך היום לו לעם“ – שקאי על ראש השנה, ושם³⁷ אין נאמר „היום הזה“, וכן אין המילה „הזה“ מופיעה בפסוק „אתם נצבים היום“ אשר „קאי על ראש השנה“!

אלא, בראש השנה עצמו יש שתי דרגות: דרגה אחת הנקראת „זה“ – ובפסוק „היום הזה נהיית לעם“, שאותו מסביר אבי מורי, מדובר אודות דרגה זו של ראש השנה. ודרגה שניה הנקראת „היום“ סתם, המזכרת בפסוק „אתם נצבים היום .. למען הקים אותך היום לו לעם“.

ז. „היום הזה“ – חדשים ממש

ההסבר לכך הוא:

למרות שגם המילה „היום“ בה"א הידיעה מצביעה על „היום הידוע“, בכל זאת אין הדבר דומה לביטוי „היום הזה“ שאינו מצביע רק על כך שזהו „יום ידוע“ בשכל וכדומה, אלא „זה“ – אפשר להצביע עליו – „מראין .. באצבע“³⁸.

וזהו ההסבר לשינוי לשונו של רש"י בפירושו על התורה:

על הפסוק בפרשת ואתחנן³⁹, „אשר אנכי מצוך היום“ מפרש רש"י: „לא יהיו בעיניך כדיוטגמא ישנה .. אלא כחדשה“, בכ"ף הדמיון. ואילו על הפסוק שבפרשת תבא, המוזכר לעיל, „היום הזה ה' אלקיך מצוך“ הוא אומר: „בכל יום יהיו בעיניך חדשים“ – ללא כ"ף הדמיון⁴⁰. וכן על הפסוק

(37) וזה שלא נאמר „הזה“ בפסוקים, את ה' האמרת היום גו' האמריך היום גו' לא קשה, כי מכיון שבאים בהמשך ל„היום הזה ה"א מצוך גו'“ מובן שה"ו אותו היום (ראה לעיל ס"ג ובהנמקן בהערה 17).

(38) רש"י בשלח טו, ב. ובכ"מ.

(39) ו. והוא מספרי עה"פ.

(40) ואף שרש"י ממשך, כאלו בו ביום נצטוית, וכן בפרש"י יתרו (שחובב בפנים) ממשך, כאלו היום נתנו*

(* ועד"ז בפרש"י עקב (שהובא בהערה 42) – „חדשים כאלו שמעתם בו ביום“.

שבפרשת יתרו⁴¹ "ביום הזה באו מדבר סיני" אומר רש"י "שיהיו דברי תורה חדים עליך".

ולפי האמור לעיל יש לומר שהסיבה לכך היא: בפרשת יתרו ובפרשת תבא, כאשר התורה אומרת "היום הזה" "ביום הזה" מודגש בכך שיום מתן תורה מאיר בגלוי – האדם "מראה באצבע", הוא רואה את מתן תורה לפני עיניו, ולכן דברי התורה "כחדשים" אצלו ממש.

ואילו בפרשת ואתחנן, כאשר אין נאמר "הזה", הכוונה היא שיום מתן תורה קיים ו"ידוע" בכל יום, אך כיוון שאין זה באופן של "זה" – מראה אצבע, הרי זה רק "כחדשים", בכ"ף הדמיון⁴².

ח. שתי בחינות בראש השנה

בדומה לכך יש שתי דרגות בראש השנה, כפי שאומרים³¹ על ראש השנה (א) "זה היום תחילת מעשיך", (ב) "זכרון ליום ראשון"⁴³:

"זה היום תחלת מעשיך" מוסב על יום ששי למעשה בראשית, יום בריאת האדם, שאז התחדש הענין של "זה"⁴⁴ – שהאלקות תהיה בגלוי כאן למטה, כי גילוי אלקות באופן של "זה" קיים דוקא אצל האדם.

– הרי מזה שרש"י משה מלשנו בוואתחנן שם (כחדשה" וכותב "חדשים"), ויתירה מזו – גם ממקורות דפרש"י הנ"ל (תנחומא תבא א. פסיקתא דר"כ פ' ב' חודש השלישי. תנחומא (באבער) יתרו יג) שבהם לא נאמר "חדשים", מוכח, ש(ע"ד הפשט) יש בזה הענין ד"חדשים" (בלי כ"ף הדמיון). ויש לומר, כי ה"כאילו" קאי רק ע"ז ש, בו ביום נצטווית" (או "בתנאי"), שבוה שייך לומר רק, "כאילו"; אבל הדין הם אצלו "חדשים" (ממש).

41 ט, א. 42 וזה שעה"פ (עקב יא, יג) "אשר אנכי מצוה אתכם היום" כותב רש"י "שיהיו עליכם חדשים" (אף שלא נאמר "הזה") – כי שם הרי נאמר לפניו "שמוע תשמעו", שפירושו (כפרש"י שם) "אם תשמע בישר תשמע בחדש" (שזה כולל הענין שיהיו עליכם חדשים), ועכ"ל שתיבת "היום" מוסיפה עוד ענין, והיינו "שיהיו עליכם חדשים" (ממש).

43 בהבא לקמן ראה ד"ה זה היום באוה"ת (דרושים לר"ה ע' א'תלב ואילך), בסה"מ תרס"ט. ועוד. וראה לקו"ת פירשתנו מז, ב"ג. 44 ע"ד זה א"ל, נגלה עליהם והיו מראין אותו באצבע (בשלח טו, ב. ובפרש"י שם).

"זכרון ליום ראשון" מוסב על כ"ה אלול, יום ראשון של מעשה בראשית, שהוא בחינת "כה": ביום זה נעשה חידוש העולם, אך היה זה באופן של "כה" – כחדשה" – כלומר, שאין רואים את הדבר עצמו, אלא את ה"דמות" של הדבר בלבד – ההתחדשות בעולם לא היתה גלויה באופן של "מראין באצבע". הכח האלקי שברא וחדש את מציאות העולם קיים בעולם בהעלם.

ברם, עתה גם ענין זה, החידוש של "יום ראשון", בריאת העולם – זו שהתחדשה בפעם הראשונה בכ"ה אלול – נוצר ונעשה ביום ראש השנה, כי עתה תלויות כל המשכות במעשה האדם, וגם בריאת העולם מתחדשת בראש השנה – יום בריאת האדם.

ט. חידוש בריאת העולם בראש השנה – תוצאה של התחדשות האדם

בראש השנה מתחדשת גם בריאת העולם – "כה" – לא כענין צדדי ונוסף למהותו העיקרית של ראש השנה – שהוא יום ששי למעשה בראשית, יום בריאת האדם, אלא ענין זה קיים בראש השנה כתוצאה מכך שבראש השנה מתחדש הענין של "זה היום תחלת מעשיך", גילוי האלקות הקשור לאדם.

כפי שמובא על כך⁴⁵ המשל של "אדם שעושה מלאכה מצד איזה תענוג ורצון שיש לו בו", הרי כאשר הוא מתעייף מן המלאכה, צריך לעורר בו מחדש את התענוג שלו בעשיית המלאכה, וכאשר הוא מתענג שוב במלאכה, הוא מתעודד במיילא בעשיית המלאכה, והיא אינה נעשית "ברפיון ידים".

ובדומה לכך בראש השנה: בראש השנה "ממשיכים" את התענוג של הקדוש-ברוך-הוא במלוכה – "תמליכוני" – שזוהי ההשפעה הפנימית⁴⁶ מלמעלה (מהות אלקות – "זה")

45 סידור ד"ה להבין ענין תק"ש (רמו, סע"א ואילך). 46 ראה בארכה סידור שם (רמז, סע"ג ואילך) ע"ד ב' ההשפעות, ההשפעה חיצונית לצורך העולמות, וההשפעה פנימית לצורך הנשמות. ע"ש.

הקשורה דוקא לישראל – אדם. ועל ידי כך מתחדשת במיילא בריאת העולם וחיותו, עשיית הקדוש-ברוך-הוא.

ומובן, שכיון שהתחדשות של בריאת העולם וחיותו בראש השנה אינה כדבר בפני עצמו, בככ"ה אלול, אלא התוצאה מהתחדשות של ההשפעה הפנימית לישראל, הרי לכן היא נעלית לחלוטין⁴⁷ מהתחדשות העולם בכ"ה באלול:

בראש השנה מתחדש העולם לא רק באופן שיהיה עולם, אלא שיהיה בעולם גילוי אלקות⁴⁸ – ה"זה" של ראש השנה "נמשך" לתוך ה"כה". כשם שביום הששי למעשה בראשית, שלא זו בלבד שאדם הראשון בעצמו המליך את הקדוש-ברוך הוא למלך, אלא הוא השפיע על כל הנבראים "באו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושרנו"⁴⁹.

למרות זאת יש הבדל גדול בין גילוי האלקות שבאדם לבין גילוי האלקות בעולם: בנשמת היהודי ישנה ראיית המהות האלקית – "זה". ואילו בעולם, גם כאשר האלקות מאירה, האור איננו כל כך בגלוי, הוא מאיר רק באופן של "דמות", כדלעיל.

י. שלימות הגילוי האלקי – בכל הדרגות

השלימות שגורם ראש השנה – יום בריאת האדם, "זה" – לענין התחדשות העולם, שגם בעולם תהיה אלקות בגלוי, אינה תוצאה צדדית של הענין העיקרי של ראש השנה, אלא זה עצמו עיקר בראש השנה,

עד אשר ניקר הדין בראש השנה הוא "על הגופות"⁵⁰, על ענינים גשמיים – הקשורים בכך שההתגלות של "פנימיות רצון העליון" צריכה להימשך, למטה להתלבש בגשמיות⁵¹.

47 ראה סידור שם (רמו, ג) "שעי" הארת הפנימית יומשך תוספת עוז וכו' לחיצוניות". 48 ראה גם לקו"ש ח"ד ע' 123 ועוד. 49 תהלים צה, ו. וז"ח ס"פ אמור. וראה פרקי דר"א פ"א. 50 לקו"ת ר"ה נט, ב. וש"נ. 51 לקו"ת שם. וראה שם (והובא באוה"ת ד"ה זה היום

כי אמנם, גילוי האלקות באופן של "זה" – כפי שהוא באדם – נעלה הרבה יותר מהגילוי שנגרם בעולם, כדלעיל, אך למרות זאת, שלימות הגילוי היא כאשר הגילוי מקיף את כל הענינים, כולל הדרגות הנמוכות שבהן אין ראיית המהות האלקית, אלא רק גילוי באופן של "כה"⁵².

כפי שכתב הרמב"ם⁵³ ש"כשם שהחכם ניכר בחכמתו... כך צריך שיהיה ניכר במעשיו במאכלו...": הסימן של החכם האמיתי הוא כאשר חכמתו אינה ניכרת רק כאשר מהות החכמה גלויה – כגון בלימודו – אלא גם כאשר הענינים התחתונים שבו, שאינם קשורים, לכאורה, ל"חכמתו" – מתבצעים בהתאם לחכמתו.

יא. בהתעסקות בגשמיות יש צורך בכריית ברית באופן של "כה"

לפי כל האמור לעיל יובן הקשר שבין כריית הברית "להיות לו לעם", "נהיית לעם" עם "היום הזה" (בכחינת "זה"), לבין כריית הברית "למען הקים... לו לעם" עם "היום" (בכחינת "כה"):

שתי הדרגות – "זה" ו"כה" – באדם עצמו הן נשמתו וגופו, או – עצם נשמתו, וחלק הנשמה המתלבש בגוף.

במתן תורה נכרתה עצם הברית בין ישראל לבין הקדוש-ברוך-הוא – "נהיית לעם" –

הנ"ל), שלכן התקיעה, שענינה הצעקה דפנימיות הלב, צ"ל ע"י שופר גשמי דוקא.

52 ע"פ המבואר בפנים יובן ג"כ מה שאר"ל (ספרי ורש"י ר"פ מטות – הובא בלקו"ת ואוה"ת) שצוינו לעיל הערה 43) לענין בחי' "זה" ו"כה" דר"ה וכו' אלול), שכשם שנתנבא משה בכה אמר (בא יא, ד) כך נתנבאו נביאים בכה אמר, מוסף עליהם משה שנאמר בו (ר"פ מטות) זה הדבר –

דלכאורה אינו מובן: מכיון דמשה נתנבא ב"זה" (שלמעלה מ"מכה"), מהי ההדגשה במחול' זה, דגם משה נתנבא בכה אמר ככל הנביאים? וי"ל הביאור מפני שהשלימות דבחי' "זה" היא כאשר נמשכת גם בבחי' "כה". וראה לקו"ת שם (מז, ג) שיש מעלה גם בבחי' "כה" (עצמה), שלכן צ"ל "התחברות ב' הבחי' יחד". 53 הל' דעות רפ"ה.